

Miniatuurmasker van de Grebo/Kru

Het spectaculaire ‘vele ogen’ masker met twee rijen van zes buisvormige ogen is zeldzaam. Informatie erover is net zo schaars.

Objectnaam:

Miniatuur masker

Afmetingen:

h 17,8 x b 7,5 x d 4 cm

Materiaal: Hout

Herkomst Geografisch:

Ivoorkust

Herkomst Cultureel:

Grebo/Kru

Het unieke voorkomen is te danken aan het langgerekte platte gezicht met zes paar cilindrisch uitstekende ogen gescheiden door de lange dunne neus en de smalle vooruitstekende lippen. In een aantal Afrikaanse gemeenschappen verwijst het gezegde ‘vier ogen’ naar personen die helderziend zijn of naar een heks die beschikt over helderziende gaven (met het extra paar ogen). Deze beeldspraak heeft misschien het ontstaan van dit type masker met meerdere ogen bewerkstelligd. Uit waarnemingen is bekend dat dit type masker dansend gedragen wordt bij feestelijkheden om de strijdvaremdigheid te vieren of om bij volksverhalen te mimen. In een ander geval is vermeld dat het masker met aan de achterkant een bevestiging met daarin beschermende tovermiddelen geplaatst werd voor het onderkomen van het stamhoofd. De maskers werden meestal gesneden uit één stuk hout.

De Kru en de Ijo

Kenneren schrijven dit type masker toe aan de Grebo of Kru, twee kleine verwante bevolkingsgroepen in de westelijke kustregio van Ivoorkust. De Kru als kustbewoners hebben eeuwenlang met Europese handelaars samen-

gewerkt. Als vrachtverladere en zeelieden hebben zij voor Engelse vrachtaardere gewerkt in de palmoliehandel. Zo zijn zij in contact gekomen met de Ijo uit Nigeria. De Ijo werkten ook als verladere en zeevaardere voor de Engelsen. De Ijo maken maskere die gebruikt worden bij rituelen die te maken hebben met de watergeesten. De vormgeving van deze Ijo-maskere vertoont overeenkomsten met de maskere van de Kru. Het is zeer waarschijnlijk dat deze maskere een inspiratiebron zijn geweest voor de abstracte Grebo-maskere.

Kubisme

Er zijn nog drie andere variatievormen op dit type masker. Picasso had hiervan twee exemplaren in zijn verzameling. Type 1 heeft een plat gezichtsvlak, een of meer paar buisvormige ogen, een dunne neusrug en een rechthoekige mond met uitstekende parallelle lippen; type 2 heeft een houten schijf of uitgesneden hoorns die buiten het gezicht uitsteken; type 3 heeft een enorm voorhoofd dat over het gezicht uitsteekt. Bij Sothebys is in mei 2007 in New York een groot type Grebo-masker geveild dat uit de collectie van Maurice de Vlaminck komt. Opbrengst \$ 768.000. Zeker is dat dit type masker een rol heeft gespeeld in de ontwikkeling van het Kubisme. Het

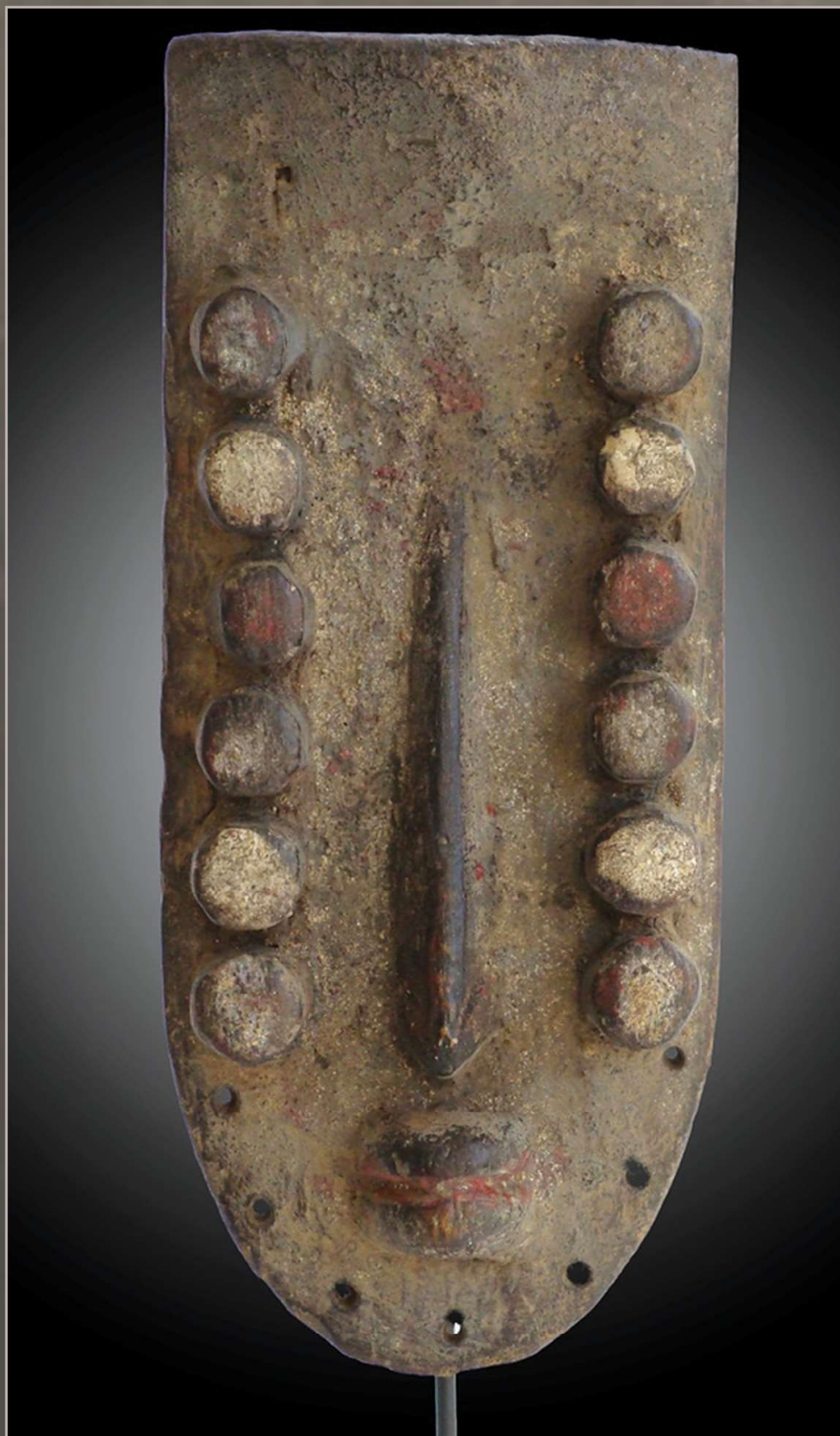
idee het oog als een cilinder weer te geven is wat Picasso zeer interesseerde.

Offerpatina

Het miniatuurmasker heeft als basis een langgerekt naar beneden rond aflopend gezicht dat aan de bovenkant licht bollend naar voren krult. Aan de zijkanten twee rijen met zes naar voren uitstekende cilindrische ogen met resten van witte of rode beschildering. Tussen de ogen een lange smalle spits toelopende neus die uitloopt in een punt met aan de zijkanten de neusvleugels. De mond bestaat uit twee parallel lopende uitstekende lippen. Waar de ronding aan de onderkant begint zitten aan de voorkant zeven gaatjes. Aan de achterkant zit een ronde opstaande verdikking waarin gelijkelijk verdeeld acht gaatjes zitten. Op het hele masker zit, behalve op de randen en de uitstekende delen van de neus en mond, een offerpatina. In de mond, op de neus en erboven resten van rode beschildering. hermanvanbleisem@hotmail.com

Bibliografie:

Phillips, T. (ed.), Adams M.
Africa. Art of a continent. New York, Londen, München 1999.
Sothebys catalogue, *The Saul & Marsha Stanoff collection*, New York may 17, 2007.

Iemand met meer dan twee ogen
beschikt over helderziende gaven